

ΑΝΤΙΓΟΝΗ (Μάρτιος 2010)

Σ' όλους τους αρχαίους δραματουργούς, ο μύθος έχει πάντα τη διαφάνεια που πρέπει, για να διακρίνει ο θεατής μέσα απ' αυτό τα αιτήματα της πραγματικότητας- της σύγχρονης του- και γι' αυτό αιώνιας πραγματικότητας. Εκείνο μάλιστα που παρουσιάζει το Σοφοκλή της Αντιγόνης πιο ώριμο και πιο μοντέρνο συγγραφέα , είναι πως κανένα " ουράνιο όραμα ", καμιά " φωνή " και κανέναν αθάνατος επισκέπτη του θεολογίου δεν καθοδηγεί τη νεαρή ηρώίδα- όπως συμβαίνει και σε άλλες ελληνικές τραγωδίες. Μόνη της , αβοήθητη μεσ' στην ερημιά που την αγκαλιάζει, αδύναμη ενάντια στις τρομερές δυνάμεις που την πολεμούν , διαλέγει το δρόμο της και τον ακολουθάει. Όχι δίχως έγνοια ή φόβο, όχι δίχως θλίψη ή αγανάκτηση, σαν υπεράνθρωπος – μα σαν θνητό και τρωτό ανθρωπάκι, που είχε το θάρρος να κρίνει , να αμφιβάλλει και να διαλέξει με πίστη ένα δρόμο αντίθετο από τους άλλους.

Ο Σοφοκλής μεγάλος δάσκαλος της μοναχικότητας, μας εκπαιδεύει να αισθανθούμε και να κατανοήσουμε ένα συγκεκριμένο τρόπο: τη συναίσθηση του πόσο εύθραυστοι είναι οι ανθρώπινοι θεσμοί .

Στην Αντιγόνη συντελέστηκε το έγκλημα κατά της ζωής. Ο Κρέων έχει μιάνει το φως και το σκοτάδι. Ο θάνατος και ο ήλιος δεν μπορούν να αντικρύσουν ο ένας τον άλλον. Δεν είναι το φως που ακούμε να ουρλιάζει τρεις χιλιέτιες , είναι το σκοτάδι. Το αίμα της θυσίας τραβάει προς το φως τις ψυχές των νεκρών – όπως το μέλι τις μέλισσες .

Η αναπαράσταση των συγκρούσεων στο θέατρο έλκει το Διόνυσο – η συγκρούσεις έλκουν τους θεούς – αυτό είναι η Αττική τραγωδία. Και η Αντιγόνη : η αχρονικότητα της αναγκαιότητας και ανεπίλυτης σύγκρουσης : άντρας – γυναίκα, γέροι – νέοι , κοινωνία – άτομο, ζώντες – νεκροί , θεοί – θνητοί (τα παιδιά).

Για τους αρχαίους Έλληνες η ευαισθησία και η έννοια δεν είναι διασπασμένες, δεν είναι αποκομμένες από την καθημερινή πραγματικότητα. Μέχρι και τα φαντάσματα είχαν σάρκα και οστά. Αυτό που δίνει στον Όμηρο και στους τρεις τραγικούς την υποδειγματική τους υπεροχή, είναι ακριβώς η σύμπνοια μεταξύ της εσωτερικότητας και του κόσμου.

Η εποχή μας είναι ταυτόχρονα εποχή ατομικής απομόνωσης και φρενιτιώδους αγelaiοποίησης. Η αλληλεπίδραση των 2 ρευμάτων γεννά την κωμωδία. Ωστόσο, συγκρινόμενη με την αρχαία Ελλάδα η δική μας εποχή είναι πιο μελαγχολική και άρα βαθύτερα απελπισμένη. Αυτή ακριβώς η απελπισία είναι που γεννά τη γνώση της ατομικής ευθύνης. Η τραγωδία αφορά την ευθύνη , την αποδοχή της ενοχής.

(τα παιδιά)

Πόσο μπορεί να ταπεινωθεί ο άνθρωπος σήμερα;

Πόσο μπορεί να αντέξει την ταπείνωση από φόβο;

Από το φόβο του θανάτου, το φόβο της εξουσίας, από το φόβο της μοναξιάς.

Αντιγόνη - βασιλοκόρη της Θήβας: μία οργισμένη κοπέλα σε διαδήλωση- ή τραγουδίστρια στη Rock μπάντα του πανεπιστημίου – ή ένα δακρυσμένο κορίτσι σε οποιαδήποτε γειτονιά της οποιασδήποτε Θήβας.

Η τραγωδία δεν είναι παρά η σύγκρουση ανάμεσα στο πώς θα θέλαμε να είναι ο κόσμος και πώς είναι τελικά .